

Република Србија
ВРХОВНИ СУД СРБИЈЕ
Рев 413/06
01.06.2006. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд Србије у Београду, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Мирјане Грубић, Јасминке Станојевић, Миломира Николића и Јованке Кажић, чланова већа, у парници тужиље АА, чији је пуномоћник АБ, адвокат, против тужених ББ, ВВ, ФФ, чији је пуномоћник БВ, адвокат, и ДД, ради утврђења ништавости уговора, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Окружног суда у Сомбору Гж. бр. 501/03 од 30.12.2004. године, у седници одржаној 01.06.2006. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија и ПРЕИНАЧУЈЕ пресуда Окружног суда у Сомбору Гж. бр. 501/03 од 30.12.2004. године, тако што се ОДБИЈА као неоснована жалба тужених и ПОТВРЂУЈЕ пресуда Општинског суда у Сомбору П. бр. 313/98 од 28.11.2002. године.

Образложење

Пресудом Општинског суда у Сомбору П. бр. 313/98 од 28.11.2002. године, ставом првим изреке, утврђена је ништавост купопродајног уговора закљученог између првотуженог ББ и ЋЋ дана 12.11.1993. године, уговора о замени између ЋЋ и ЕЕ и ЖЖ сачињеног 12.11.1993. године и то у погледу непокретности уписаних у зк.ул. бр. аа КО 33, парцеле бр. бб, вв, гг и дд. Ставом другим изреке утврђена је ништавост уговора о купопродаји склопљеног 12.11.1993. године између првотуженог ББ с једне стране и ИИ са друге стране у погледу непокретности уведеним у зк.ул. бр. аа, парцелним бројем ђђ. Ставом трећим изреке утврђена је ништавост уговора закљученог 10.8.1998. године између туженог ДД као продавца и туженог ГГ као купца о купопродаји 1/1 дела непокретности уписане у зк.ул. бр. ее КО 33, парцела бр. ђђ њива у 77/1 дужи површине од 1 хектар 82 ара, за цену од 100,00 нових динара, а процењене вредности од стране РУЈП од 27.387,50 нових динара. Ставом четвртим изреке обавезани су тужени ББ, ВВ, ДД и ГГ да препусте тужиљи АА слободан посед и располагање наведеним некретнинама, те да јој издају подобну исправу за упис означених некретнина са имена тужених на своје име, јер ће се у противном извршити земљишно-књижни пренос права власништва са имена тужених на име тужиље, у року од 15 дана под претњом принудног извршења а на основу ове пресуде. Ставом петим изреке обавезани су тужени да исплате солидарно тужиљи трошкове поступка од 31.230,00 динара, све у року од 15 дана.

Пресудом Окружног суда у Сомбору Гж. бр. 501/03 од 30.12.2004. године, ставом првим изреке, усвојена је жалба тужених и преиначена пресуда Општинског суда у Сомбору П. бр. 313/98 од 28.11.2002. године, тако што се тужбени захтев да се утврди ништавост уговора о купопродаји непокретности уписаних у зк.ул. бр. аа КО 33, парцела бр. бб, вв, гг, дд, закљученог 12.11.1993. године између ББ и ЋЋ; уговора о замени тих непокретности закљученог 12.11.1993. године између ЋЋ и ЖЖ; уговора о купопродаји некретнина уписаних у зк.ул. бр. аа парцела ђђ закљученог 12.11.1993. године између ББ и ИИ и уговора закљученог 10.8.1998. године између ДД и ГГ, о купопродаји некретнине уписане у зк.ул. бр. ее КО 33, парцела бр. ђђ, њива у 77/1 дужи, површине 01 ха 82 а, за цену од 100,00 нових динара, а процењене вредности од стране РЈУП-а на 27.382,50 нових динара, наложи земљишно-књижном одељењу суда да некретнине под парц. бр. вв, гг, дд са имена ВВ, а некретнине под парц. бр. ђђ КО 33 са имена ГГ препише на име тужиље и обавезу тужени да препусте тужиљи слободан посед и располагање на наведеним некретнинама, као и да јој накнаде парничне трошкове, одбија као неоснован. Ставом другим изреке, обавезана је тужиља да туженима ББ, ВВ и ГГ, као солидарним повериоцима, исплати по основу накнаде трошкова спора 17.100,00 динара.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену тужиља је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени суд поднели одговор на ревизију.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 386. ЗПП ("Службени лист СФРЈ" бр. 4/77, 36/77..."Службени лист СРЈ" бр. 27/92, 31/93), са каснијим изменама и допунама, који се примењује на основу члана 491. став 4. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 125/2004) и нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 354. став 2. тачка 11. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, 10.12.1992. године закључен је уговор о доживотном издржавању између П - примаоца издржавања и туженог ББ као лаварца издржавања а обавеза примаоца

познато да примаоца издржавања и туженог ББ, као даваоца издржавања, а обавеза примаоца издржавања била је да одмах по сачињавању уговора изврши пренос права својине на даваоца издржавања и то не непокретностима уписаним у зк.ул. бр. аа, КО 33, парцела бр. бб, кућа и двориште од 11 ари и 57м², парцела бр. вв, кућа и двориште од 10 ари и 89 м², парцела бр. гг, њива од 27 ари и 46м², парцела бр. дд, њива од 27 ари 75м² и парцела бр. љљ, њива од 1ха 82ара и 55м², са теретом забране отуђења и оптерећења до смрти ЈЈ. Дана 9.6.1993. године прималац издржавања поднео је против ББ тужбу ради раскида уговора о доживотном издржавању због неизвршавања уговорних обавеза. Пошто је ЈЈ умро __.1993. године поступак је преузела АА – ћерка и једини законски наследник. У току трајања те парнице, истог дана, 12.11.1993. године, тужени ББ продао је свом оцу ЋЋ непокретности уписане у зк.ул. бр. аа КО 33 и то катастарске парцеле бр. бб, вв, гг и дд, који их је уговором о замени за друге непокретности пренео ЕЕ и ЖЖ, с тим што је тужени ББ, као продавац сачинио и уговор о купопродаји катастарске парцеле бр. љљ уписане у зк.ул. бр. аа КО 33 са ИИ – купцем. Пресудом Општинског суда у Сомбору П. бр. 941/97 од 24.10.1997. године (правноснажна 20.1.1998. године) раскинут је уговор о доживотном издржавању између туженог ББ и покојног ЈЈ. ДД је на ГГ уговором о продаји од 10.8.1998. године пренео право својине на катастарској парцели бр. љљ уписане у зк.ул. бр. ее КО 33, за цену од 100,00 динара. Пасивна легитимација тужених у овој парници није била спорна.

Сматрајући да су тужени злоупотребом права отуђивали и куповали спорне непокретности, првостепени суд је усвојио тужбени захтев.

Окружни суд је, међутим, закључио да предмет и побуде закључених уговора чије се утврђење ништавости тужбом тражи, нису недопуштени, па је при преиначењу првостепене пресуде стао на становиште да располагање туженог ББ непокретностима које су биле предмет уговора о доживотном издржавању не може осујетити право тужиље на новчану противвредност те имовине и накнаду евентуално претрпљене штете због раскида уговора, тако да злоупотребе права од тужених није било.

Правни став другостепеног суда не може се прихватити, јер је на утврђено чињенично стање погрешно применио материјално право и то одредба члана 103, у вези члана 12. и члана 13. Закона о облигационим односима.

Цитираним законским одредбама регулисано је да је ништав уговор који је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима ако циљ повређеног правила не упућује на неку другу санкцију или ако закон у одређеном случају не прописује што друго, а у заснивању облигационих односа и остваривању права и обавеза из тих односа стране су дужне да се придржавају начела савесности и поштења, па је забрањено вршење права из облигационих односа противно циљу због кога је оно законом установљено или признато.

Дакле, да би уговор настао, био пуноважан и производио правно дејство, потребно је, између осталог, да уговарачи имају у виду основна начела облигационог права, која обухватају и одређене етичке захтеве.

У конкретном случају, брижљивом оценом изведених доказа, првостепени суд је утврдио да су три спорна уговора о отуђењу од стране првотуженог непокретности које су биле предмет уговора о доживотном издржавању, закључена у истом дану – 12.11.1993. године, када је трајала парница за раскид тог уговора, по тужби примаоца издржавања, поднетој већ шест месеци после његовог сачињавања, зато што тужени ББ није уопште извршавао уговорне обавезе, док је уговор од 10.8.1998. године закључен после правноснажности пресуде Општинског суда у Сомбору П. бр. 941/97 од 24.10.1997. године (усвојен тужбени захтев за раскид уговора о доживотном издржавању). Из оваквог понашања туженог ББ очигледно је да је злоупотребио право, намерно оштетио тужиљу и грубо занемарио њен интерес. С обзиром да је општински суд, такође, детаљно испитао и утврдио да су тужени знали и, према околностима случаја, морали знати за недозвољени мотив свог сауговарача, извесно је да су уговори, који су предмет спора, ништави – противни добрим обичајима.

На основу члана 395. став 1. ЗПП одлучено је као у изреци.

Председник већа – судија

Весна Поповић, с.р.

За тачност отправка

Управитељ писарнице

Мирјана Војводић

СМ